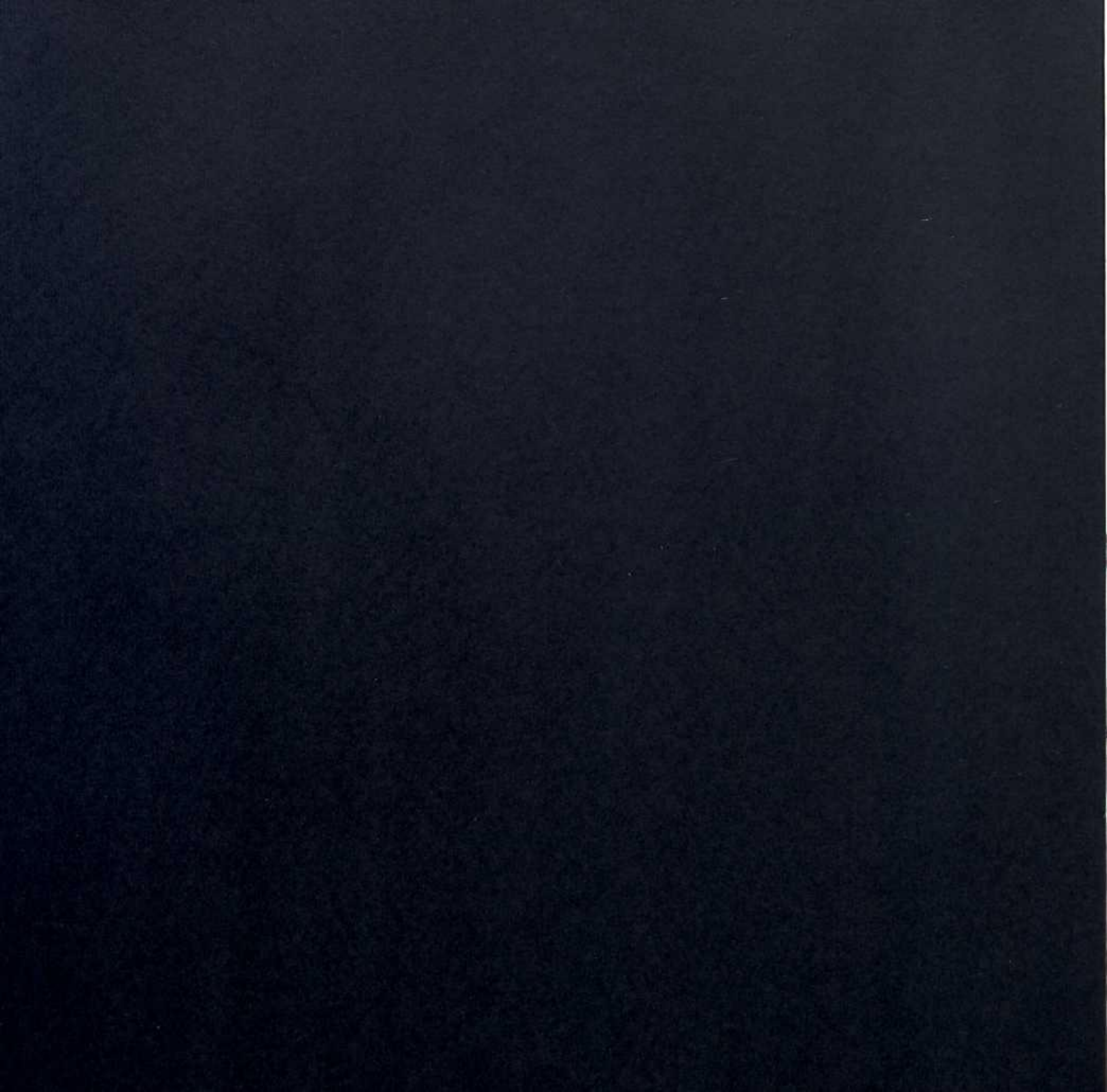

Tarihî Fotoğraflarla
TÜRK-AFGAN DOSTLUĞU

TURKISH-AFGHAN FRIENDSHIP
in Historical Photographs

İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi
Research Centre for Islamic History, Art and Culture

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığının katkılarıyla
With the contributions of the Ministry of Foreign Affairs, Republic of Turkey

IRCICA LIBRARY İSTANBUL
Reg. No: 068328
Class No: 327.5610521 T.A.S

IRCICA

Yıldız Sarayı, Seyir Köşkü, Barbaros Bulvarı, Beşiktaş 34349 İstanbul, Türkiye

TEL PHONE +90 212 259 1742 | FAKS FAX +90 212 258 4365

www.ircica.org | ircica@ircica.org

© IRCICA, İSTANBUL 2011

Bu kitap, 1 Mart Türk-Afgan Dostluk Günü vesilesiyle hazırlanan "Tarihi Fotoğraflarla Türk-Afgan Dostluğu" sergisinin kataloğudur. Sergi IRCICA Fotoğraf Arşivindeki koleksiyonlardan derlenen 20. asır başında çekilmiş fotoğraflardan oluşmaktadır.

This book is the catalogue of the exhibition "Turkish-Afghan Friendship in Historical Photographs" organized on the occasion of the 1 March Turkish-Afghan Friendship Day. The exhibition is composed of photographs dating from early 20th century selected from the albums in IRCICA's Archives.

PROJE YÖNETMENİ PROJECT DIRECTOR Dr. Halit Eren ircica@ircica.org

KATKIDA BULUNANLAR CONTRIBUTORS Zeynep Durukal, Dr. Güler Doğan Averbek, Orhan M. Çolak

TASARIM DESIGN Muhammed Nur Anbarlı muhammednur@gmail.com

BASKI PRINT Mega Basım mega.com.tr

1 Mart Türk-Afgan Dostluk Günü vesilesiyle düzenlenen serginin katalogu | Kabil, 1-7 Mart 2011

Tarihî Fotoğraflarla
TÜRK-AFGAN DOSTLUĞU

İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi (IRCICA, İstanbul) arşivlerindeki albümlerden derlenen 20. asır başında çekilmiş fotoğraflar

Catalogue of the exhibition organized on the occasion of the 1 March Turkish-Afghan Friendship Day | Kabul, 1-7 March 2011

TURKISH-AFGHAN FRIENDSHIP
in Historical Photographs

Photographs dating from early 20th century selected from the albums in the archives of the Research Centre for Islamic History, Art and Culture (IRCICA, İstanbul)

İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi, İstanbul
Research Centre for Islamic History, Art and Culture, İstanbul

TAKDİM

Türkiye-Afganiŝtan iliŝkileri, tarihin derinliğine giden iliŝkilerdir. Afganiŝtan, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetini tanıyan ilk devlet olurken Türkiye de Afganiŝtan'ın bağımsızlığını tanıyan ikinci devlet olmuştur. 1 Mart 1921'de Afgan heyeti ile Türk heyeti arasında Moskova'da imzalanan ittifak anlaşması ile Türkiye, Afganiŝtan'ın bağımsızlığını tanımış ve böylece iki kardeş millet arasındaki manevi birlik, resmî bir anlaşma şekline dönüşmüştür. Türk-Afgan İttifak Anlaşması sonrası 10 Haziran 1921 Cuma günü, Ankara'da Afganiŝtan Elçiliği'nin açılış töreninde, elçilik gönderine bayrağı bizzat Mustafa Kemal Paşa çekmek suretiyle Afganiŝtan'a verdiği önemi ortaya koymuştur.

Tarih boyunca dostane iliŝkileri bulunan Afganiŝtan ve Türkiye, kötü günlerinde de birbirlerini yalnız bırakmamışlardır. Milli Mücadele yıllarında Afganiŝtan'ın Türkiye'ye sağladığı destekler bu iki milletin kardeşliğinin delilidir. Türkiye de bugüne kadar elinden gelen bütün imkânlarla Afganiŝtanlı kardeşlerinin yanında olmuştur. Türkiye'nin bugün Afganiŝtan'a sağlamakta olduğu güvenlikten kalkınmaya, kapasite oluşumundan iyi komşuluk iliŝkilerinin güçlendirilmesine kadar uzanan geniş bir yelpazeyi kapsayan yardım ve destek, Afganiŝtan'ın ve bölgesinin dış politikamızda taşıdığı önemin ve önceliğin açık bir göstergesidir. Afganiŝtan'ın huzurunu, istikrarını, barışını, refahını Türkiye'nin huzuru, istikrarı, barışı ve refahı olarak görüyor ve Türkiye'nin Afganiŝtan ile iliŝkilerinin daha da kökleşerek gelişmesine büyük önem veriyoruz.

Bu düşüncelerle 1 Mart 1921 Türk-Afgan Doŝtluk Anlaşması'nın 90. yıldönümü vesilesiyle 1 Mart gününü, Türk-Afgan Doŝtluk Günü olarak ihdas ettik. İlki bu yıl kutlanacak olan 1 Mart Türk-Afgan Doŝtluk Günü sebebiyle düzenlenen *Tarihî Fotoğraflarla Türk-Afgan Doŝtluđu* Sergisinde, İstanbul'daki İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi (IRCICA) Fotoğraf Arşivi'nden derlenen fotoğraflar yer almaktadır. Bunların çoğu Afganiŝtan'a gönderilen ilk elçimiz Fahreddin Paşa'nın bizzat çektiği veya çektiirdiği fotoğraflardır. Bu katalogda ise sergide yer alanlar dahil olmak üzere Türk-Afgan doŝtluđunun vesikaları olan altmışın üzerinde fotoğraf bulunmaktadır. Müşterek tarihî mirasımızın yeni nesillere taşınması ve tanıtılması bakımından da önemli bir işlev ifa edecek bu sergi ve katalogunun hazırlanmasındaki değerli katkılarından ötürü IRCICA ve Genel Direktörü Dr. Halit Eren'e teşekkür ederim.

Ahmet Davutoğlu } Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanı

FOREWORD

Turkey-Afghanistan relations go back into the depths of history. Where Afghanistan was the first state to recognize the Turkish Grand National Assembly, Turkey was the second state to recognize Afghanistan's independence. With the signing of the friendship agreement between the Turkish and Afghan delegations on March 1, 1921 in Moscow, Turkey recognized the independence of Afghanistan, and as a result, the spiritual solidarity between the two fraternal nations was reaffirmed by an official agreement. After the Turkish-Afghan Friendship Agreement, at the opening ceremony of the Afghanistan Embassy in Ankara, on 10 June 1921, Mustafa Kemal Pasha himself raised the embassy's flag, showing the importance he placed on Afghanistan.

Turkey and Afghanistan, who have had friendly relations throughout history, have supported each other even in times of need. The support Afghanistan gave to Turkey during the War of Independence is the evidence of these two nations' friendly relations. In addition, Turkey has stood by her Afghan brothers with all her means. The broad spectrum of support given by Turkey to Afghanistan, in the form of security, development, realizing potentials and strengthening good neighbourly relations, is a clear indication of the importance and priority given to Afghanistan and its region in our foreign policy. We perceive Afghanistan's tranquility, stability, peace, prosperity as our own and place great importance on the development of stronger relations between Turkey and Afghanistan.

On the 90th anniversary of the 1 March 1921 Turkish-Afghan Friendship Agreement, with these thoughts in mind, we announced March 1st as the Turkish-Afghan Friendship Day. At the *Turkish-Afghan Friendship in Historical Photographs* exhibition organised in honor of the 1 March Turkish-Afghan Friendship Day, the first of which will be celebrated this year, a collection of photographs compiled from the Photograph Archives of Research Centre for Islamic History, Art and Culture (IRCICA) in Istanbul will be on display. Most of these photographs were either taken or ordered by Fahreddin Pasha, the first ambassador sent to Afghanistan. In this catalogue there are sixty-three photographs, including those on display at the exhibition, that document the Turkish-Afghan friendship. I thank IRCICA and its Director General Dr. Halit Eren for their contribution to the preparation of the exhibition and the catalogue which will play an important role in passing and introducing our common historical legacy to the coming generations.

Ahmet Davutoğlu } Minister of Foreign Affairs, Republic of Turkey

ÖNSÖZ

İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi (IRCICA), 57 üye ülkesi bulunan İslâm Konferansı Teşkilâtı'na bağlı hükûmetler arası bir kuruluştur. Merkez kurulduğu 1980 yılından beri İslâm kültür ve medeniyetiyle ilgili her alanda araştırmalar ve yayınlar yapmakta, enformasyon ve dokümantasyon çalışmaları yürütmektedir. IRCICA ayrıca kongreler, sergiler, uluslararası hat, mimarlık ve sanat yarışmaları düzenlemekte, İslâm medeniyeti ve İslâm dünyası üzerine uzmanlaşmış kütüphane ve arşiv hizmetleri sunmaktadır. Arşiv hizmetleri kapsamında IRCICA Fotoğraf Arşivi de yer almaktadır.

Fotoğrafın, keşfi sonrasında en çok rağbet gördüğü şehirlerden biridir Osmanlı payitahtı. Özellikle Sultan II. Abdülhamid devrinde zirveye ulaşan Osmanlı'daki fotoğraf merakı neticesinde Sarayda bir fotoğraf arşivi oluşturulmuştur. Sultan Abdülhamid Albümleri olarak bilinen ve IRCICA'daki fotoğraf arşivinin temelini oluşturan koleksiyonda bulunan 1850 ile 1916 yılları arasına ait yaklaşık 36 bin civarındaki fotoğraf karesinde, dönemin Osmanlı coğrafyası ağırlıklı olmak üzere tüm dünyadan görüntüler yer almaktadır.

Yıllar içerisinde koleksiyon bağışlarıyla zenginleşen IRCICA Fotoğraf Arşivi'nde bugün, 90 farklı koleksiyonda 70 bin civarında fotoğraf bulunmaktadır. IRCICA Fotoğraf Arşivi, barındırdığı koleksiyonlarıyla bugün dünyanın hatırı sayılır tarihî fotoğraf arşivleri arasında yer almaktadır. IRCICA'da araştırmacılara hizmet veren, ayrıca İstanbul'da ve Türkiye dışında sergilerle tanıtımı yapılan ve kullanıma sunulan bu arşivden seçilmiş fotoğraflarla tematik albümler de yayınlanmıştır. Bunlar *İstanbul: Geçmişe Bir Bakış*, *Gravür ve Eski Fotoğraflarla Erzurum*, *Egypt as Viewed in the 19th century*, *Sultan II. Abdülhamid Arşivi İstanbul Fotoğrafları*, *Fotoğraflarla Osmanlı Döneminde Kudüs*, *Tarihî Fotoğraflarla Asırlık Türk-Japon Doşluğu*, *Fotoğraflarla Tarih Boyunca Türkiye-Yemen Doşluğu* albümleridir. İçinde bulunduğumuz sene Bursa ve Haremeyn albümlerinin neşredilmesi planlanmaktadır.

IRCICA Fotoğraf Arşivi'ne kazandırılan koleksiyonlar arasında Korgeneral Fahreddin Türkkân Paşa'nın çektiği veya çektirdiği fotoğraflar da yer almaktadır. Türkiye'nin Afganistan'a elçi sıfatıyla gönderdiği ilk diplomat olan Fahreddin Paşa, Birinci Dünya Savaşı'nda Medine'nin müdafaasında gösterdiği kahramanlıklarla ünlenmiş, Medine Müdafii ismiyle meşhur olmuş bir Türk subayıdır. Medine'de görevli bulunduğu sırada Hicaz bölgesinin fotoğraflarını çeken Fahreddin Paşa, 1921'de Afganistan Elçisi tayin edildikten sonra beraberindekilerle çıktığı Afgan yolculuğunu gün gün fotoğraflamış ve elçilik görevini sürdürdüğü müddet boyunca Türk-Afgan doşluğunun vesikaları sayılabilecek kareleri koleksiyonuna eklemeye devam etmiştir.

Türkiye ve Afganistan arasında 24 Aralık 2010 tarihinde imzalanan Mutabakat Muhtırası ile Türkiye ve Afganistan arasında 1 Mart 1921'de Moskova'da imzalanan Doşluk Anlaşması'nın 90. yıldönümüne rastlayan Mart 2011'den başlamak üzere 1 Mart gününün *Türk-Afgan Doşluk Günü* olarak kutlanması kararlaştırılmıştır. Bu vesileyle bir sergi hazırlanması düşünölmüş, Fotoğraf Arşivimiz'de yer alan ve çoğu, Fahreddin Paşa tarafından çekilen/çektirilen fotoğraflardan oluşan *Tarihî Fotoğraflarla Türk-Afgan Doşluğu* sergisi ve katalogu ortaya çıkmıştır. IRCICA bu sergi ve katalogu ile Milli Mücadele yıllarında efsaneleşen Türk-Afgan doşluğunun vesikalarını gün yüzüne çıkarmayı hedeflemiştir.

Bu vesileyle IRCICA Fotoğraf Arşivi'nde yer alan Afganistan ile alakalı elli fotoğraf *Tarihî Fotoğraflarla Türk-Afgan Doşluğu* sergisinde kullanılmak üzere seçilmiş ve aynı arşivden eklemelerle toplam altmış üç fotoğraf bu katalogda toplanmıştır. Diplomatik İlişkiler, Mimari Miras ve Sosyal Hayattan Kesitler başlıkları altında tasnif edilen bu fotoğraflar, 20. asır başı Türk-Afgan münasebetlerini ve Türkler'in gözüyle Afgan coğrafyasını farklı cepheleriyle gözler önüne sermektedir.

Türkler ve Afganlar arasındaki bu doşça hatta kardeşçe münasebet, çok eski tarihlere, MÖ II. asırda Afgan topraklarında görölen Saka Türkleri'ne kadar uzanır. Türk kültürünün merkezlerinden olan Belh'te dünyaya gelen Mevlânâ Celâleddin, İbn Sinâ ve Gazneli olan Sultan Mahmud gibi Türk-İslâm kültür ve medeniyetinin daha nice bânilerinin, Afganistan topraklarının havasını teneffüs etmiş olmaları ve sonrasında Türk medeniyetini her biri kendi sahasında zirveye taşıyan isimler olmaları ayrıca dikkate şâyân bir husustur. Her ne kadar Afganistan ve Türkiye toprakları mesafe olarak birbirine uzak gibi görünse de bu kardeşçesine doşluk bağları sebebiyledir ki Afganistan'da Türkler, Türkiye'de Afganlar bugüne kadar yaşayagelmiş ve böylelikle Türk-Afgan doşluğu hep canlı kalmıştır.

Müşterek bir tarihi paylaşan bu iki milletin istiklâl mücadelelerinin de aynı tarihlere tesadüf etmiş olması, kaderin garip bir cilvesidir. Birinci Dünya Savaşı'nın akabinde İngilizler'e karşı verilen mücadele neticesinde 8 Ağustos 1919 tarihinde Ravalpindi Anlaşması ile istiklâline kavuşan Afganistan'la Türkiye cihetinden ilk teması sağlayan Cemal Paşa olmuştur. Cemal Paşa'nın önerisiyle dikkatini Afganistan'a çeviren Mustafa Kemal Paşa, Kabil'e resmî bir temsilci atamaya karar vermiş ve aslen Afgan olan Abdurrahman Samedanî Bey, 18 Ağustos 1920'de Afganistan mümessilliğine tayin edilmiştir. Abdurrahman Bey, Afganistan'a giderken güven mektubunun yanında Mustafa

Kemal Paşa'nın, Amanullah Han'a hitaben yazdığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi sıfatıyla imzaladığı mektubu da taşımaktadır. Artık her iki lider, karşı dost ülkedeki gelişmeleri yakından takip edecek ve dost ülkedeki sevinci sevinç, hüznü ise hüznün bilecektir.

Rusya ile bir anlaşma yapmak üzere Moskova'ya giden Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Yusuf Kemal ve Rıza Nur Beyler, o sırada Rusya'da bulunan Afganistan Heyeti'nin başkanı Muhammed Veli Han ile bir araya gelerek iki ülke arasındaki dostluğu, bir anlaşma ile kayıt altına almak istemişler ve 1 Mart 1921'de, on maddeden müteşekkil dostluk anlaşmasını imzalamışlardır. Daha sonra 12 Ekim 1922'de Kabil'de düzenlenen bir imza töreniyle Amanullah Han tarafından tasdik edilen bu anlaşma ile Afganistan, Türkiye'deki Ankara yönetimini tanıyan ilk devlet olmuştur. Amanullah Han'ın, anlaşmanın hemen akabinde Türkiye Elçisi tayin ettiği Sultan Ahmed Han, 21 Nisan 1921'de Ankara'ya ulaşmıştır. Ankara'da büyük bir sevinçle karşılanan bu gelişme sonrasında 10 Haziran 1921'de gerçekleştirilen Afgan Elçiliği'nin açılış merasimine Mustafa Kemal Paşa da iştirak etmiştir. Ankara'ya ilk diplomatik temsilci gönderen ülke sıfatını elde eden Afganistan'ın bu tavrına Mustafa Kemal Paşa, Afganistan'ın Ankara Büyükelçilik binasının açılış töreninde Afgan bayrağını göndere bizzat çekerek mukabele etmiştir. Afganistan'ın Türkiye Elçisi görevine başladıktan sonra Ankara Hükümeti de 27 Ekim 1921'de Medine'deki kahramanlıklarıyla ünlenen Fahreddin Paşa'yı Afganistan Elçisi tayin etmiştir. Fahreddin Paşa, 25 Haziran 1922'de Kabil'de Amanullah Han tarafından törenlerle karşılanmıştır.

Afganistan'ın Türkiye Elçisi Ahmed Han Türkiye'ye duyduğu yakınlığın bir izharı olarak Afyon ve çevresindeki Yunan tahribatını incelemek üzere 22 Aralık 1922'de bölgeye bir seyahat düzenlemiştir. Türkiye'nin Milli Mücadele'den alınmış akıyla çıkmış olmasına en az Türkler kadar sevinen Afganistan Şahı Amanullah Han ise bu vesileyle 10 Ekim 1922'de Kabil'de Dilküşâ Kasrı'nda bir zafer şöleni tertip etmiş ve bu törende konuşmasını önce kendi dilinde sonra Türkçe irad etmiştir. Bu konuşmasıyla Türkiye'ye beslediği hüsnüniyeti açıkça dile getiren Amanullah Han, hiç şüphesiz dost bir ülkenin lideri olduğunu da ispat etmiştir.

Afgan Şahı Amanullah Han, başkent Ankara'ya resmî ziyaret düzenleyen ilk devlet başkanı olmasıyla da ayrı bir yere sahiptir. 20 Mayıs 1928'de Ankara'da şaşıla bir törenle karşılanan Amanullah Han, bu ziyaret esnasında Türkler'e hitaben "Benim iki gözüm var: Biri sizsiniz, biri de Afganlılar'dır." diyerek bu iki milleti birbirine kardeş addettiğini ilan etmiştir.

1 Mart 1921 Doşluk Anlaşması'na ek olarak 25 Mayıs 1928'de Ankara'da Doşluk ve Barış Anlaşması imzalanmış, 1937'de ise aralarında Afganıştan ve Türkiye'nin bulunduğu lkeler, Sadabad Saldırmazlık Paktı'nı imza etmiştir.

IRCICA'nın zengin fotoğraf varlığından bugüne kadar neşredilen İştanbul, Erzurum, Mısır, Kudüs, Türk-Japon Doşluğu, Türkiye-Yemen Doşluğu, Türk-Afgan Doşluğu albümleri gibi daha birçok tematik albümün yayınlanması yolundaki gayretlerimizi sürdüreceğiz. Bu serginin düzenlenmesini gündeme getiren, gerçekleşmesi için gayretlerini esirgemeyen ve sergi katalogunun yayınlanmasına katkıda bulunan Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı'na, sergi ve katalogunun hazırlanmasında emeği geçen mesai arkadaşlarım Zeynep Durukal, Dr. Güler Doğan Averbek ve Orhan olak'a teşekkür ederim. Bu hatıra albmyle Türk ve Afgan milletleri arasındaki kardeşçe doşluğun daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunmuş olmak bizim için büyük bir bahtiyarlıktır.

Dr. Halit Eren } IRCICA Genel Direktr

PREFACE

Research Centre for Islamic History, Art and Culture (IRCICA) is a 57-member intergovernmental organisation and subsidiary of the Organisation of the Islamic Conference. Since its establishment in 1980, the Centre undertakes research and publishing activities and collects references and documentation in all areas of studies on Islamic culture and civilisation. IRCICA also organises congresses, exhibitions, competitions of art and architecture and has a specialised library and archives. Within the framework of its archival services IRCICA maintains an archive of historical photographs.

The Ottoman capital was one of the cities where photography found the largest interest soon after it was invented. Due to this interest reaching a peak during the reign of Sultan Abdulhamid II in particular, a number of photograph collections were assembled in the Palace. The collection which is known as the Albums of Sultan Abdulhamid and which constitutes the basis of IRCICA's archive of historical photographs contains around 36 thousand photographs taken all around the world but mostly within the Ottoman geography between the years 1850 and 1916.

IRCICA's photograph archive grew over the years with donations received from various sources; today it contains about 70 thousand photographs classified in 90 different collections. Given the importance of its holdings IRCICA's photograph archive is considered as one of the major historical archives of the world. Besides serving as a repository of references for IRCICA's researchers it is made available for general knowledge and benefit via exhibitions in Turkey and abroad; furthermore, thematic albums of the photographs are occasionally published, such as *Istanbul: A Glimpse into the Past*, *Erzurum in Engravings and Old Photographs*, *Egypt as Viewed in the 19th century*, *Photographs of Istanbul from the Albums of Sultan Abdulhamid II*, *Historical Photographs of Al-Quds*, *A Century Old Japanese - Turkish Friendship in Historical Photographs*, *Photographs on the Friendship Between Turkey and Yemen throughout History*. Other albums in preparation include those related to Mecca and Medina, and to Bursa.

One of the major collections which were added progressively to the archives of IRCICA is the collection of photographs taken by Lieutenant General Fahreddin Türkkân Pasha and his colleagues. Fahreddin Pasha, the first diplomat assigned by Turkey as Ambassador to Afghanistan, is a Turkish officer renown for his heroic achievements during the defense of Medina whereby he came to be known as the 'Defensor of Medina.' While he was on duty in Medina, he took photographs of the Hejaz. Having been appointed Ambassador to Afghanistan in 1921, he took photographs of each stage of his travel to Afghanistan with his entourage. Throughout the period of his mission

in Kabul he continued to enlarge his collection with photographs which can be considered as documents of the Turkish-Afghan friendship.

By a Memorandum of Understanding signed on 24 December 2010 Turkey and Afghanistan decided to commemorate March 1 as the *Turkish-Afghan Friendship Day* every year starting from 1 March 2011, since the latter marks the 90th anniversary of the first Friendship Agreement which was signed in Moscow. On this occasion, IRCICA presents an exhibition of photographs, the majority taken by Fahreddin Pasha or at his orders and selected from the Centre's archives, together with its catalogue, entitled *Turkish-Afghan Friendship in Historical Photographs*. With this exhibition IRCICA also aims to highlight the legendary friendship which was reinforced during the period of Turkish national struggle.

For the purpose, fifty photographs have been selected for the present exhibition and with additions from the same archive, sixty-three have been compiled in the catalogue. The photographs, grouped under the titles of Diplomatic Relations, Architectural Heritage, and Views of Social Life, display various aspects of the relations between Turkey and Afghanistan and different regions of Afghanistan as viewed by Turkish photographers.

The friendly and further, brotherly relationship between Turks and Afghans dates back to the second century BC, to the Saka Turks who lived in Afghan lands. It is also noteworthy that eminent figures of Muslim Turkish culture and civilisation including Mawlana Jalaluddin and Ibn Sina, who were born in Balkh, a center of Turkish culture, and Sultan Mahmud, who is from Ghazne, originated from Afghan lands and became prominent representatives of Turkish culture. Though the Afghan and Turkish lands may seem to be far from each other, it is due to these essential and brotherly links that there have always been Turks in Afghanistan and Afghans in Turkey which contributed to the continuity of the two countries' friendship.

Destiny has made it that these two countries, which shared a common history, lead their independence struggles around the same period. After Afghanistan's gaining its independence with the Rawalpindi Agreement of 8 August 1919 which put an end to the struggle led against the British, the first contact with Afghanistan from the Turkish side was initiated by Cemal Pasha. Mustafa Kemal Pasha, who directed his attention to Afghanistan at the suggestion of Cemal Pasha, decided

to appoint a representative to Kabul: Abdurrahman Samedani Bey, who was of Afghan origin, was appointed to this post on 18 August 1920. On his way to Kabul, Abdurrahman Bey was carrying the letter of accreditation addressed to Amanallah Khan which was signed by Mustafa Kemal Pasha, the Chairman of the Turkish Grand National Assembly. From then on the two leaders were going to closely follow the developments taking place in each other's countries and support each other at good and hard times.

Mr. Yusuf Kemal and Mr. Rıza Nur, two members of the Turkish Grand National Assembly who went to Moscow to sign an agreement with Russia, met there with Muhammed Veli Khan, the Head of the Afghan delegation then visiting Russia; they wished to record the friendship between the two countries by signing an agreement. Thus the Friendship Agreement comprising ten clauses was signed on 1 March 1921. With the agreement, which was later adopted by Amanallah Khan at a ceremony held in Kabul on 12 October 1922, Afghanistan became the first state to recognize the Government of Ankara. Sultan Ahmed Khan, whom Amanallah Khan had appointed Ambassador to Turkey right after the agreement was signed, reached Ankara on 21 April 1921. This development was met with great enthusiasm in the Turkish capital. Mustafa Kemal Pasha attended the opening ceremony of the Embassy of Afghanistan on 10 June 1921 and raised the Afghan flag at the mission, which was one expression of gratitude for the friendship and support of Afghanistan. On 27 October 1921, he appointed Fahreddin Pasha, who was known for his successes in the defense of Medina, as Ambassador to Afghanistan. Fahreddin Pasha was welcomed in Kabul by Amanallah Khan at a ceremony held on 25 June 1922.

Afghanistan's Ambassador in Turkey, Ahmed Khan, as an expression of sympathy for Turkey, organised a study mission to Afyon and its surroundings on 22 December 1922 to examine the damage caused in the region after the war with Greece. As to the Shah of Afghanistan, Amanallah Khan, who sincerely shared the joy of Turkey's winning its national struggle, organised a victory ceremony at Dilkusha Qasr in Kabul on 10 October 1922 and delivered his speech at that ceremony first in his national language and then in Turkish. With this speech, Amanallah Khan as the leader of a brotherly country reaffirmed his friendship and his sympathy for Turkey.

Amanallah Khan also has a special importance for Turkey as the first Head of State having visited Turkey officially. On 20 May 1928 he was received with a splendid ceremony in Ankara during

which he addressed the Turks with the words "I have two eyes: one for you and the other for the Afghans" declaring these two nations as brothers.

In addition to the Friendship Agreement of 1 March 1921, a Friendship and Peace Agreement was signed in Ankara on 25 May 1928; in 1937, Afghanistan and Turkey both signed the multipartite Saadabad Pact of non-aggression.

IRCICA will continue to publish albums of selected historical photographs from its archives in continuation of the series of those already published on Istanbul, Erzurum, Egypt, al-Quds, Turkish-Japanese Friendship, Friendship between Turkey and Yemen, and Turkish-Afghan Friendship. I would like to express my thanks and appreciation to the Ministry of Foreign Affairs of Turkey for formulating the idea of the exhibition, extending support towards its realisation and contributing to the publication of the catalogue. I thank my colleagues Zeynep Durukal, Dr. Güler Doğan Averbek and Orhan Çolak who contributed to the preparation of the exhibition and its catalogue. It will be a happiness for us if we can contribute in this way to make the friendship between the Turkish and the Afghan nations better known and understood.

Dr. Halit Eren { *Director General, IRCICA*

Korgeneral Fahreddin Paşa

...
دکتر جنرال فخرالدین پاشا
...

Lieutenant General Fahreddin Pasha

Türkiye'nin ilk Afganistan Büyükelçisi Fahreddin Paşa

فخرالدین پاشا، اولین سفیر کبیر ترکیه در افغانستان

Fahreddin Pasha, the first Ambassador of Turkey to Afghanistan

Türkiye'nin Kabil Büyükelçisi olarak atanan Fahreddin Paşa,
beraberindekilerle Afganistan topraklarında, Kabil yolunda

...

فخرالدین پاشا که به عنوان سفیر ترکیه در افغانستان مقرر شده بود، بهیئت همراه شان در خاک افغانستان، در راه کابل

...

*Fahreddin Pasha and his entourage in Afghanistan on their way to Kabul,
following his appointment as Ambassador of Turkey in Afghanistan*

Fahreddin Paşa ve beraberindekiler

فخرالدین پاشا و مینت همراهش

Fahreddin Pasha and his entourage

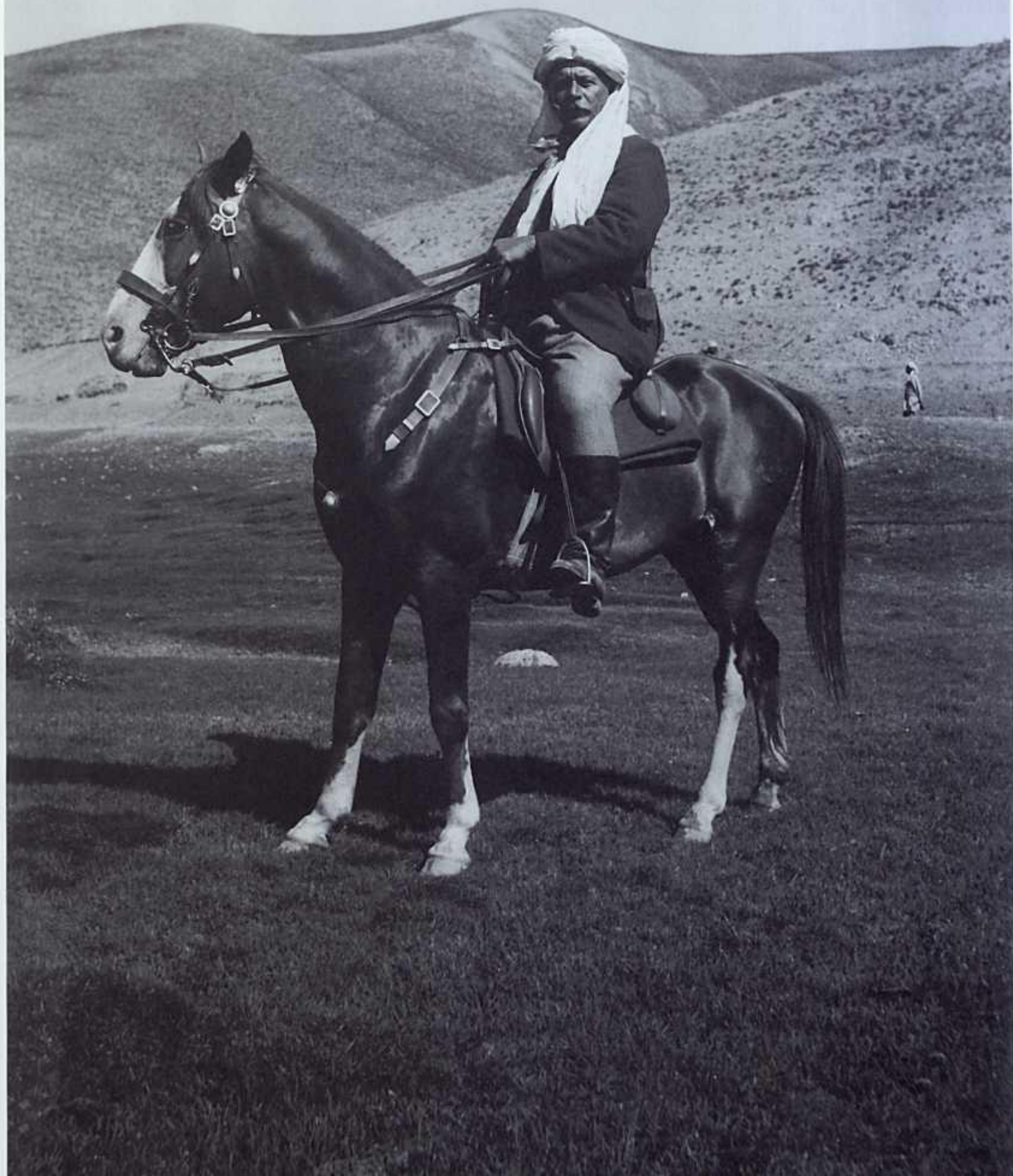
Fahreddin Paşa Kabil yolunda

...

فخرالدین پاشا در راه کابل

...

Fahreddin Pasha on his way to Kabul

Fahreddin Paşa Kabil yolunda bir mola esnasında

...
 فخرالدین پاشا در راه کابل حین توقف کوتاه
 ...

Fahreddin Pasha at a stopover on his way to Kabul

Fahreddin Paşa Kabil yolunda bir mola esnasında
çadırında istirahat ediyor

...
فخرالدین پاشا در راه کابل حین توقف کوتاه در خیمه خود استراحت میکند
...

Fahreddin Pasha rests under his tent at a stopover on his way to Kabul

Fahreddin Paşa ve beraberindekiler Kabil yolunda bir mola esnasında
su kenarında dinleniyor

فخرالدین پاشا و ہمینت ہمراہ شان در راہ کابل حین توقف کوتاہ در کنار آب

Fahreddin Pasha and his companions take a rest during a stopover by the river

Fahreddin Paşa ve beraberindekiler Kabil yolunda bir mola esnasında

فخرالدین پاشا و سینت ہمراہش در راہ کابل حین توقف کوتاہ

Fahreddin Pasha and his companions at a stopover on their way to Kabul

Fahreddin Paşa ve beraberindekiler Kabil yolunda bir mola esnasında

فخرالدین پاشا و یسنت ہمراہش در راہ کابل حین توقف کوتاہ

Fahreddin Pasha and his companions at a stopover on their way to Kabul

Fahreddin Paşa Afganlar'ın da katıldığı kafilesi ile Kabil yolunda
bir mola esnasında

فخرالدین پاشا ہمراہ باکاروان خود بہ شمول افغانہا در راہ کابل در حال توقف کوتاہ

*Fahreddin Pasha at a stopover on the way to Kabul with his entourage
after Afghans' joining them*

Fahredden Paşa Kabil güzergâhında Herat civarında su kenarında

فخرالدین پاشا در راه کابل، در مناطق بهجوار هرات در کنار آب

Fahredden Pasha by the river around Herat on the way to Kabul

Fahreddin Paşa kafilesiyle Kabil yolunda

...

فخرالدین پاشا همراه با کاروانش در راه کابل

...

Fahreddin Pasha and his convoy on the way to Kabul

Fahreddin Paşa ve beraberindekiler, Mezar-ı Şerif'te yer alan
Kuşka bölgesi köy yolunda

فخرالدین پاشا با ہمراہ، در راہ قریہ منطقہ کوشکا واقع در مزار شریف

*Fahreddin Pasha and his entourage on a village road
around Kushka near Mezar-i Sherif*

Fahredden Paşa ve kfilesi Herat'tan Rubat'a ilerlerken

فخرالدین پاشا با کاروان خود در حال حرکت از هرات بسوی رباط

Fahredden Pasha and his convoy on their way from Herat to Rubat

Fahredden Paşa ve kafilesi Kabil yolunda dağlık bölgede

فخرالدین پاشا و سہنت ہمراہ شان در منطقہ کوہستانی راہ کابل

Fahredden Pasha and his convoy in a mountainous area on the way to Kabul

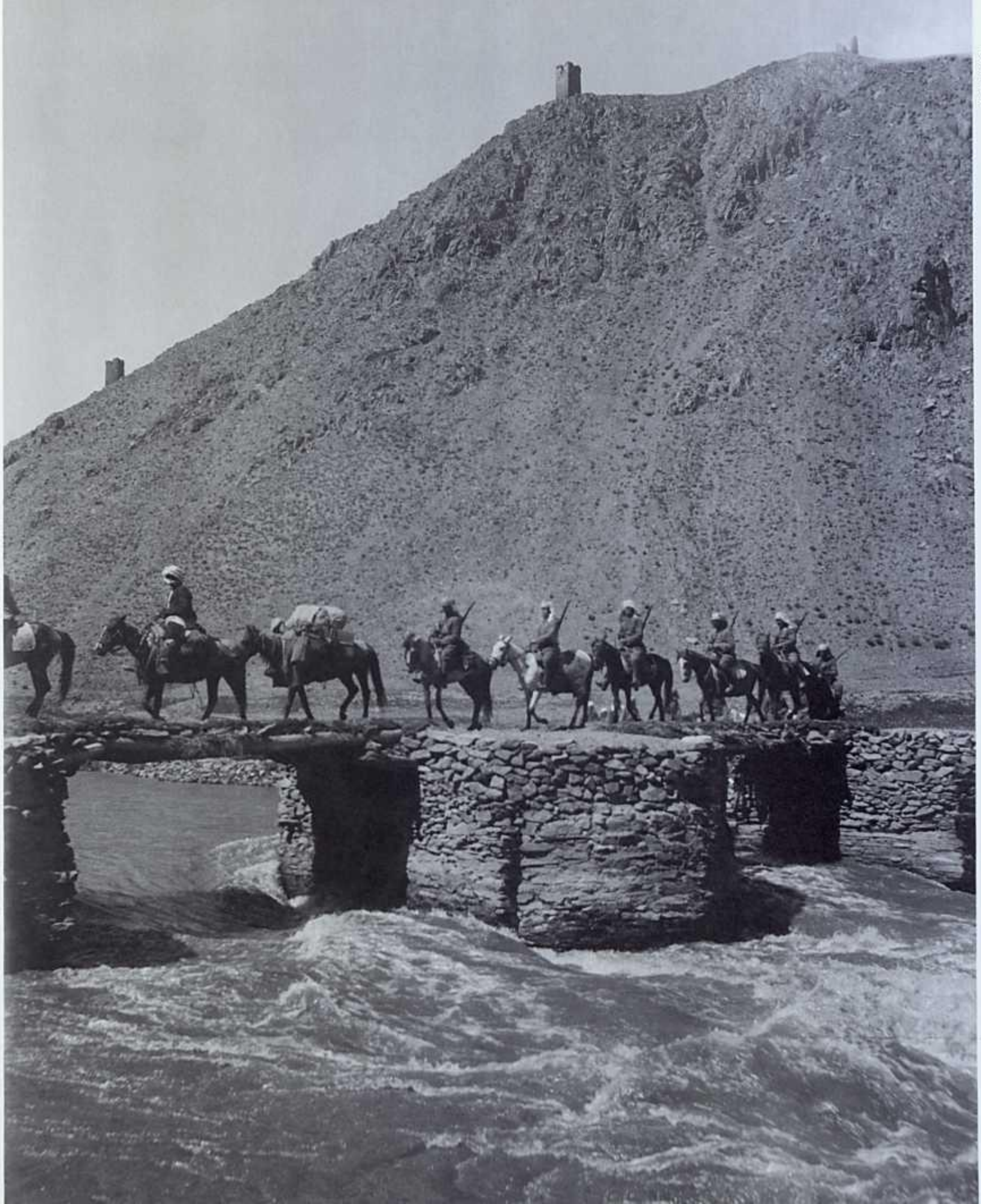
Fahreddin Paşa'nın kfilesi Helmend Nehri Köprüsü'nü geçerken

...

عمور قافلہ فخرالدین پاشا از پل دریای هلمند

...

Fahreddin Pasha's convoy crossing the bridge over Helمند River

Fahreddin Paşa, aracıyla Afganistan sınır kapısından geçerken

...

فخرالدین پاشا با موترش صین عمور از دوازده سرحدی افغانستان

...

Fahreddin Pasha crosses the Afghan border in his vehicle

Türkiye'nin Kabil Büyükelçiliği

...
سفارت کبرای ترکیه در کابل
...

The Turkish Embassy in Kabul

IRCICA FPQ15403

Türkiye'nin ilk Kabil Büyükelçisi Fahreddin Paşa
Büyükelçilik bahçesinde fil üzerinde

...
فخرالدین پاشا اولین سفیر کبرای ترکیه برای افغانستان در مقر سفارت سوار بر بالای فیل دیده میشود
...

*The first Turkish Ambassador to Kabul Fahreddin Pasha mounts an elephant
in the Embassy's courtyard*

Fahreddin Paşa'nın emir erleri ve Paşa'nın kullanımına mahsus araba

...
فخرالدین پاشا با عساکر تحت امر وی و کادی که برای وی اختصاص داده شده

...
The aides of Fahreddin Pasha and the carriage allocated for his use

Sarayın bahçesinde, sağdan sola Amanullah Han, Afgan Askerî Okulu Müdürü Mahmud Sami Han, Fahreddin Paşa ile aynı zamanda Şah'ın kayınpederi olan Paris Büyükelçisi Mahmud Tarzi Han

در باغچه قصر، از راست به چپ امان الله خان، محمود سامی خان، مدیر مکتب حریه افغانستان، فخرالدین پاشا و خسر شاه و محمود طرزی سفیر کبیر افغانستان در پاریس

Amanallah Khan together with Mahmud Sami Khan, Director of the Military School, Fahreddin Pasha, and the Afghan Ambassador to Paris Mahmud Tarzi Khan who was the Shah's father-in-law

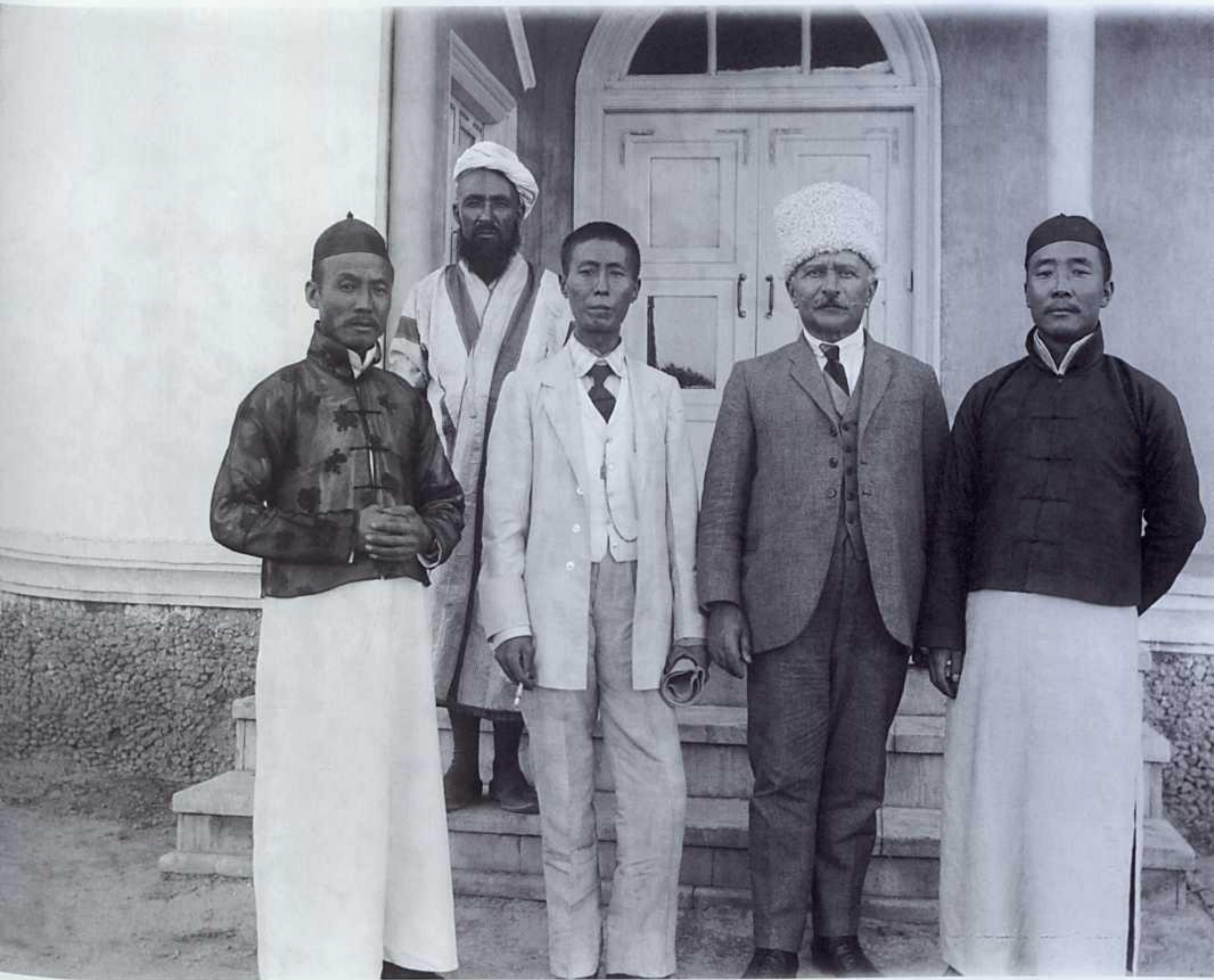
Fahreddin Paşa, Hindiçin'in Kabil Büyükelçiliği'ni ziyarette

...

فخرالدین پاشا حین بازدید از سفارت هندوچین در کابل

...

Fahreddin Pasha during his visit to the Embassy of Indochina in Kabul

Kabil'de görevli diplomatik misyon mensupları bir kutlama davetinde,
arka planda Afgan halkı

...
نښوین نمانده کی های دیپلوماتیک در یک دعوت برگزار شده، در عقب مردم افغانستان دیده میشوند

...
Members of diplomatic missions in Kabul at a celebration ceremony,
people in the background

Fahreddin Paşa Büyükelçilik'te, İran, Rus ve İtalyan elçileri ağırlarken

فخرالدین پاشا در مقرر سفارت کبرای ترکیه حین استقبال از سفرای کشورهای ایران، روسیه و ایتالیا

*Fahreddin Pasha receives the ambassadors of Iran, Russia and Italy
at the Turkish Embassy*

1 Mart 1921 Türk-Afgan Dostluk Anlaşması'nı tasdik etmek üzere Afgan Şahı Amanullah Han ve Türkiye Büyükelçisi Fahreddin Paşa, Kabil'in merkezi kabul edilen İydgâh Camii'ne gidiyorlar

امان الله خان و فخرالدين پاشا سفیر کبیر ترکیه در افغانستان جهت تصدیق توافقنامه دوستی افغان-ترک مورخ اول ماه مارچ سال ۱۹۲۱ میلادی به سوی مسجد عیدگاه میروند

The Afghan Shah Amanallah Khan and the Ambassador of Turkey Fahreddin Pasha on their way to Iydgah Mosque considered as the centre of Kabul, to ratify the Turkish-Afghan Friendship Agreement of 1 March 1921

12/10/1922

Amanullah Han, Iydgâh Camii'nde Türk-Afgan Dostluk Anlaşması'nı
tasdik ediyor

امان الله خان در مسجد عید گاه موافقتنامه دوستی افغان-ترک را تایید میکند

*Amanallah Khan ratifies the Turkish-Afghan Friendship Agreement
at Iydgah Mosque*

12/10/1922

Türk-Afgan Dostluk Anlaşması'nın İydgâh Camii'nde tasdikinden sonra Amanullah Han ve Fahreddin Paşa karşılıklı dost ülkelerin bayraklarına sarınmış hâlde hâzırın ile dua ediyor

پس از تصدیق موافقتنامه دوستی افغان-ترک امان الله خان و فخرالدین باشا در حالیکه بدن خود را با سیرق های کشورهای
دوست همدیگر چنانچه اند با اشتراک کنندگان دعا میکنند

Following the ratification of the Turkish-Afghan Friendship Agreement, at İydgah Mosque, Amanallah Khan and Fahreddin Pasha pray together with the people present, each having wrapped himself in the other's flag

12/10/1922

İmza merasimi akabinde Amanullah Han ile Fahreddin Paşa

...

پس از مراسم امضا امان الله خان و فخرالدین پاشا

...

Amanallah Khan and Fahreddin Pasha following the ratification ceremony

Amanullah Han'ın Türkiye ziyaretinde Orgeneral Ali Said Akbaytugan ve beraberindekiler tarafından karşılanması

...

سرتیر خیرال علی سعید اکبای توکان و هیئت همراه شان حین مراسم استقبال از سفر امان الله خان به ترکیه

...

Army Commander Ali Said Akbaytugan and his entourage welcoming Amanallah Khan on his arrival to Turkey

1928

Afgan Şahı Amanullah Han'ın karşılanması

استقبال از سفر شاه امان الله خان به ترکیه

Reception ceremony in honour of Amanallah Khan, Shah of Afghanistan

1928

FOTO { کس } PHOTO: WEINBERG

Afgan Şahi'nin hanımı Süreyya, Şah (sağda) ve Mustafa Kemal Paşa

ملکه شریا خانم شاه افغان، شاه امان الله خان و مصطفی کمال پاشا

Queen Soraya, spouse of the Shah of Afghanistan, together with the Shah and
Mustafa Kemal Pasha

1928

Hürriyet-i Ebediye Tepesi'nde Amanullah Han'ın şerefine düzenlenen
resm-i geçit, İstanbul

...

مراسم رسم گذشت جهت استقبال از شاه امان الله خان در تپه حریت ابدیه، استانبول

...

Official parade organised in honour of Amanallah Khan on
Hurriyet-i Ebediye Hill, Istanbul

01/06/1928

Afganistan Büyükelçiliği, Ankara

...
سفارت کبرای افغانستان، انقره

...
The Embassy of Afghanistan, Ankara

1926

1929'da Afgan Şahı olan Nadir Han Siracülemaret'te askerleriyle

نادر خان شاه افغان در ۱۹۲۹ با عساکر خود در سراج العمارت

*Nadir Shah, who acceded to the throne in 1929, at Siraj ul-Amare,
with his soldiers*

Dinlenen askerler, Kabil

...
عساكر در حال استراحت، كابل

...
Soldiers taking a rest, Kabul

Ailece çift süren Afgan köylüsü

...

خانواده دهاتی افغان حين قلبه کردن زمین

...

A family of peasants plowing the field

Fahreddin Paşa'nın emrinde çalışan bir Afgan mekkareci (yük hayvanlarıyla ilgili görevli)

یکتن از افغانان که مسول نگه داری حیوانات باربری بوده تحت امر فخرالدین پاشا کار میکند

*An Afghan employee in charge of pack animals working in the service of
Fahreddin Pasha*

Afgan kızı

...

دختر افغان

...

An Afghan girl

Kabil yolu, davul zurna çalan Afganlılar

...

راه کابل، افغانهای که مشغول نواختن دهل و سرنی هستند

...

The road to Kabul: Afghans playing music

Kabil yolu, kale diye isimlendirilen haneler

...

راه کابل، منازل که به نام قلعه یاد میشوند

...

The road to Kabul, houses named "kala" (citadel)

Kabil yolu, nakliyede kullanılan filler

...

راه کابل، فیلمای که جهت باربری استفاده میشوند

...

The road to Kabul, elephants carrying packs

Kabil yolu, nakliyede kullanılan filler

راه کابل، فیلمای که جمت باربری استقاده می‌شوند

The road to Kabul, elephants carrying packs

Babür İmparatorluğu'nun ilk hükümdarı Babür Şah'ın kabri, Kabil

آرامگاه بابر شاه، اولین حکمران امپراتوری بابر، کابل

The tomb of Babur Shah, the first ruler of the Babur Empire, Kabul

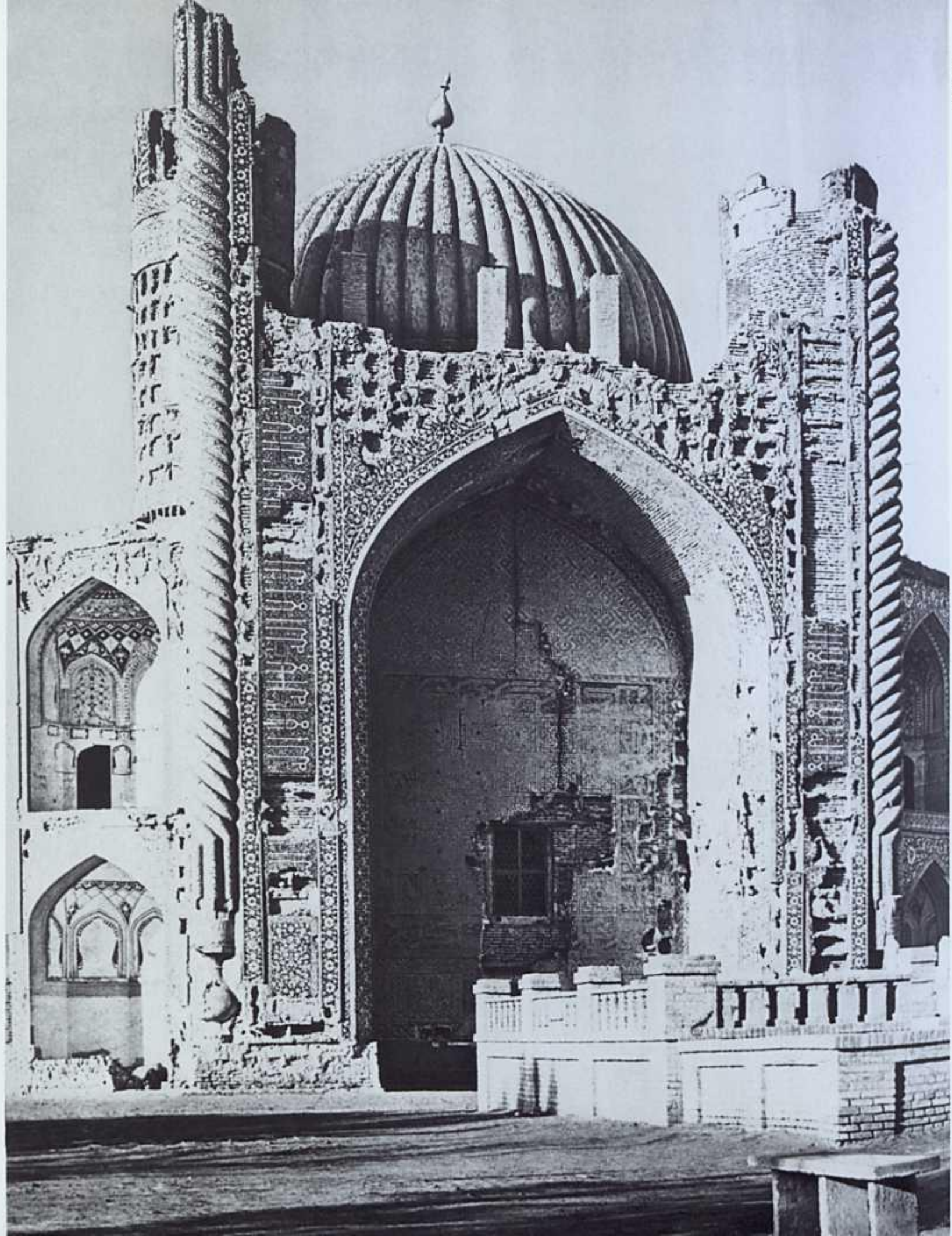

Ebu Nasr Parsa Camii, Belh

مسجد ابو نصر پارسا بلخ

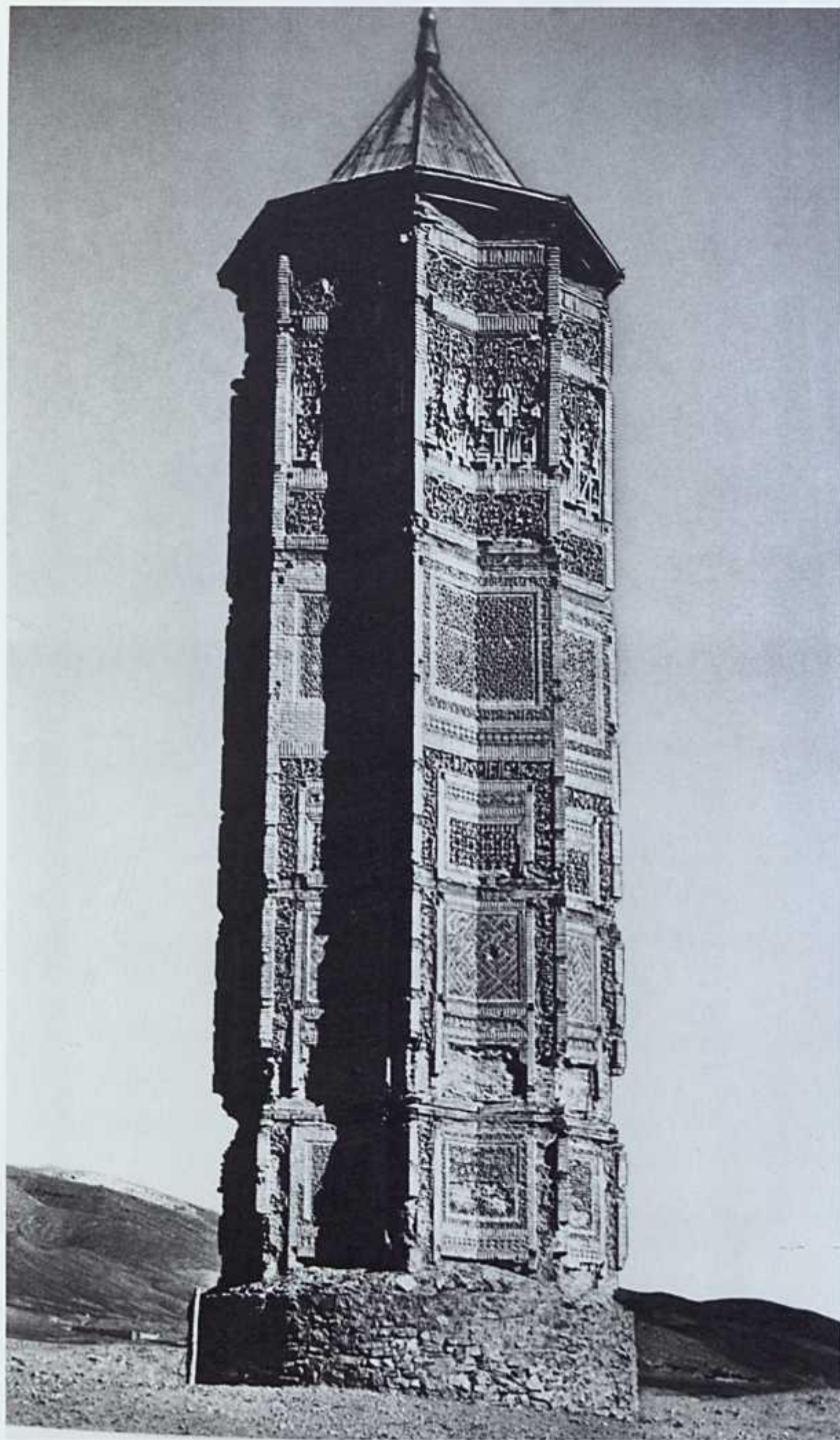
The mosque of Abu Nasr Parsa, Balkh

12. yüzyılda III. Mesud tarafından yaptırılan minare, Gazne

مناره که در قرن دوازدهم میلادی توسط مسعود سوم ساخته شده، غزنی

Minaret built at the orders of Masud III in the 12th century, Ghazne

Çinili Kale, Herat

...

قلعه چینی، هرات

...

The Tiled Fortress, Herat

Herat Kalesi'nin, nam-ı diğeri Kale-i İhtiyaruddin'in kapısı

...

دروازه قلعه هرات یا قلعه اختیارالدین

...

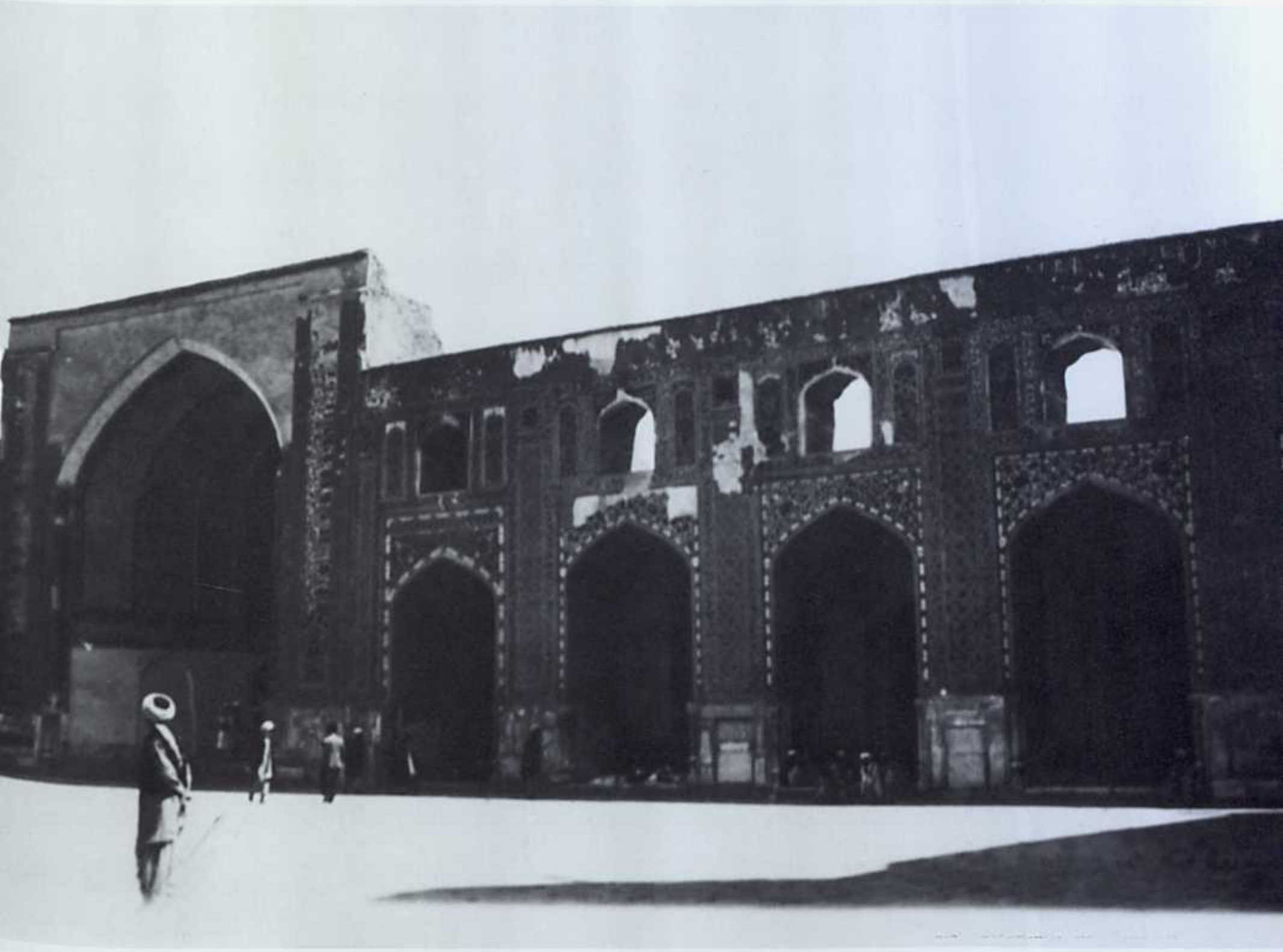
The gate of the Citadel of Herat, i.e. the Citadel of Ikhtiyaruddin

Cami-i Kebir, Herat

...
مسجد جامع هرات، «مسجد کبیر»
...

The Great Mosque, Herat

Cami-i Kebir'in tunç kazanı, Herat

دیک بروزی مسجد جامع هرات

The bronze cauldron of the Great Mosque, Herat

Cami-i Kebir'in tunç kazanı, Herat

دیک برونزی مسجد جامع هرات

The bronze cauldron of the Great Mosque, Herat

Hükûmet Konağı, Herat

...

ساختمان دولتی، هرات

...

The Government Office, Herat

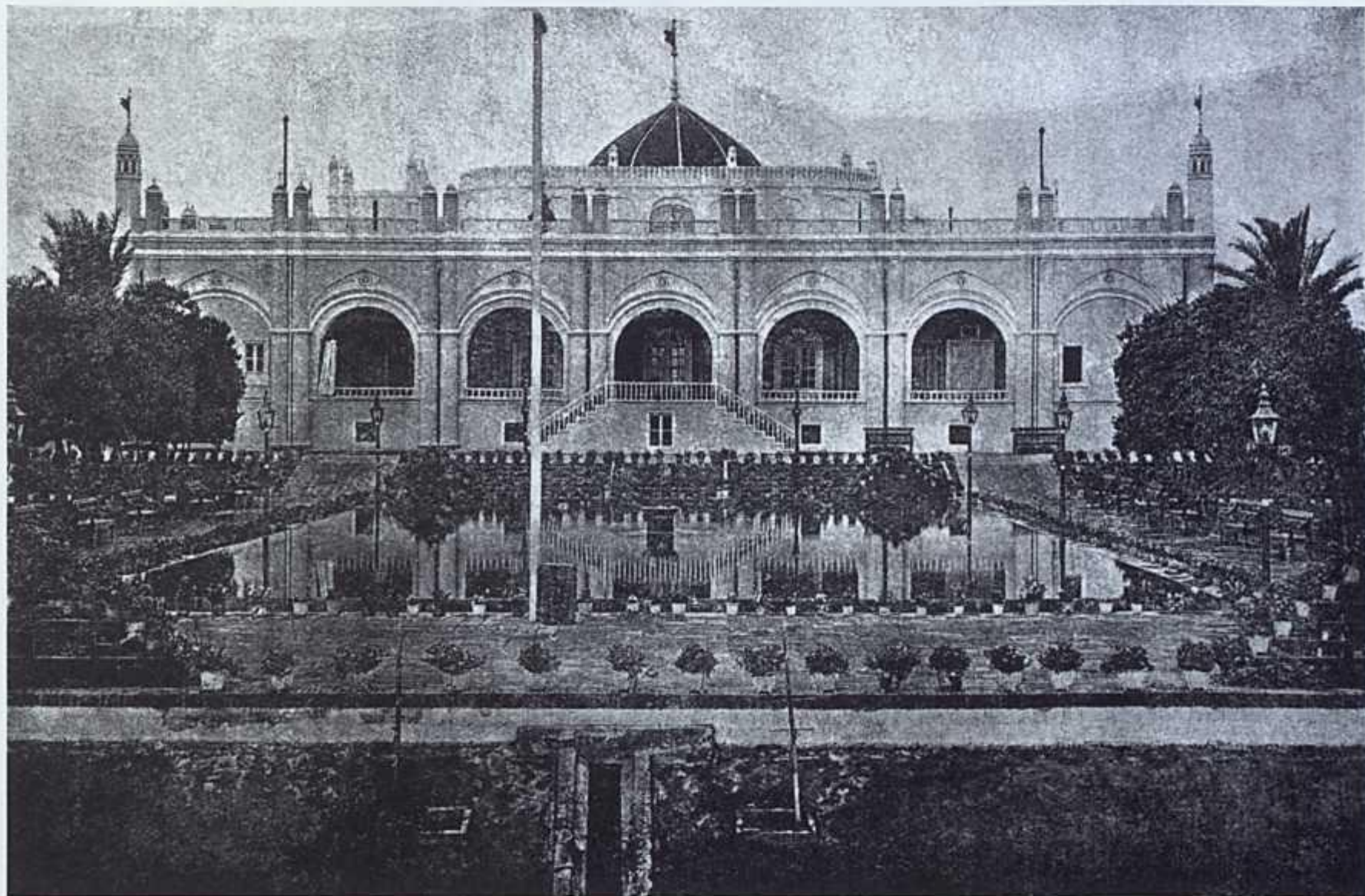
Celalabad'da bulunan Bağ-ı Şahî

...

باغ شاهی واقع در شهر جلال آباد

...

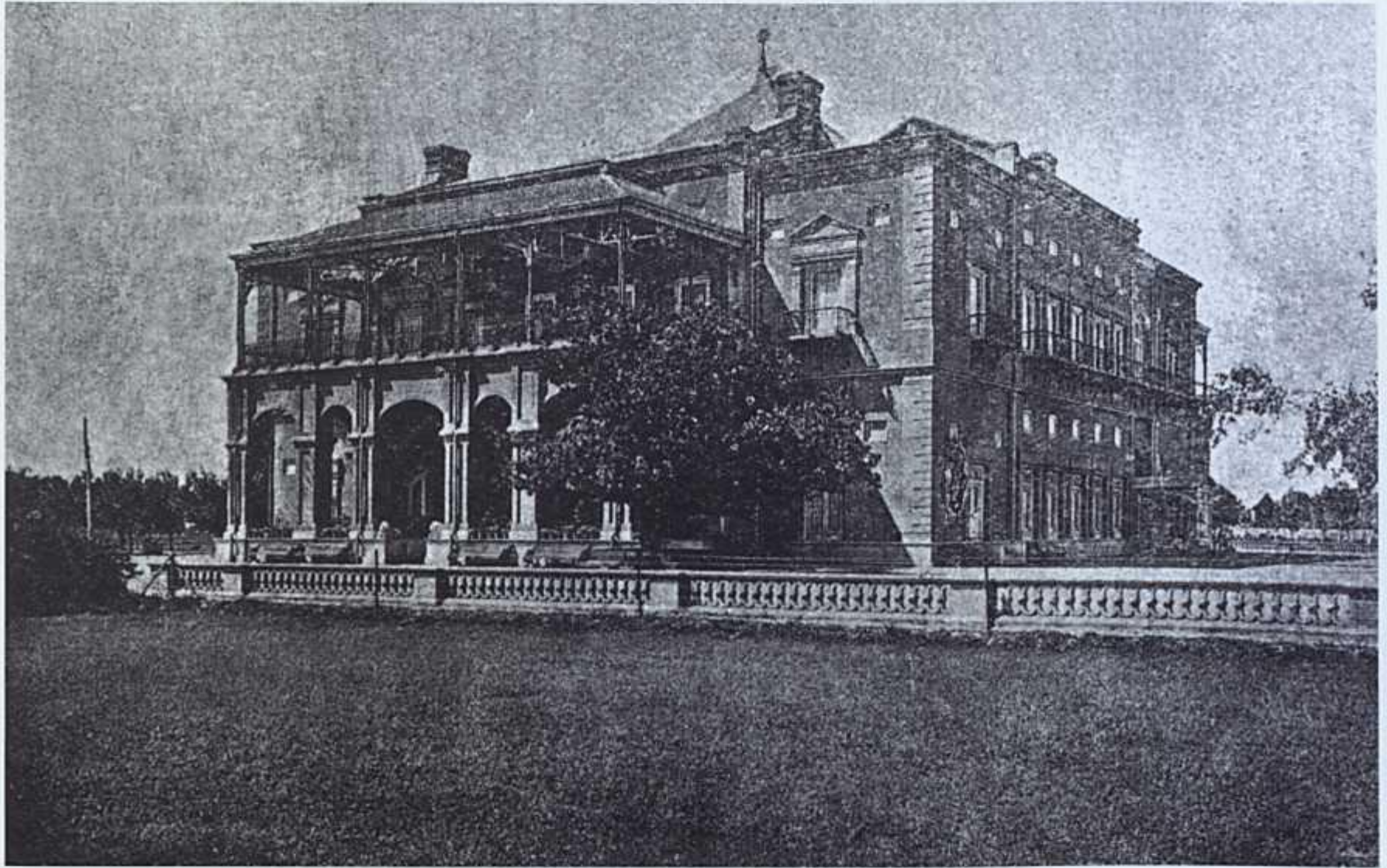
Royal Garden in Jalalabad

Dilküşâ Kasrı, Kabil

...
قصر دلکشا، کابل
...

Dilkusha Palace, Kabul

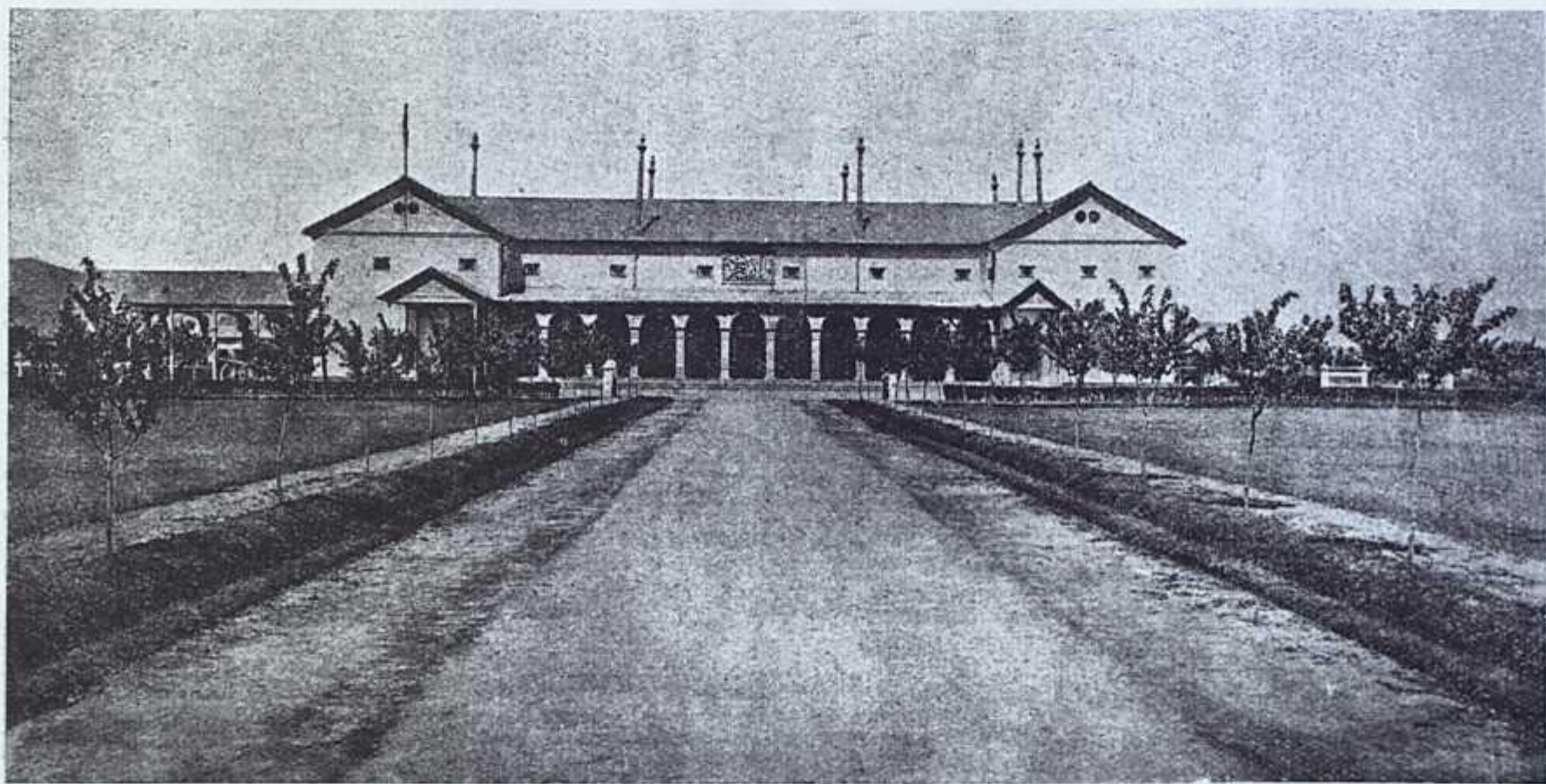
Harbiye Nezareti, Kabil

...

وزارت دفاع، کابل

...

Ministry of Defence, Kabul

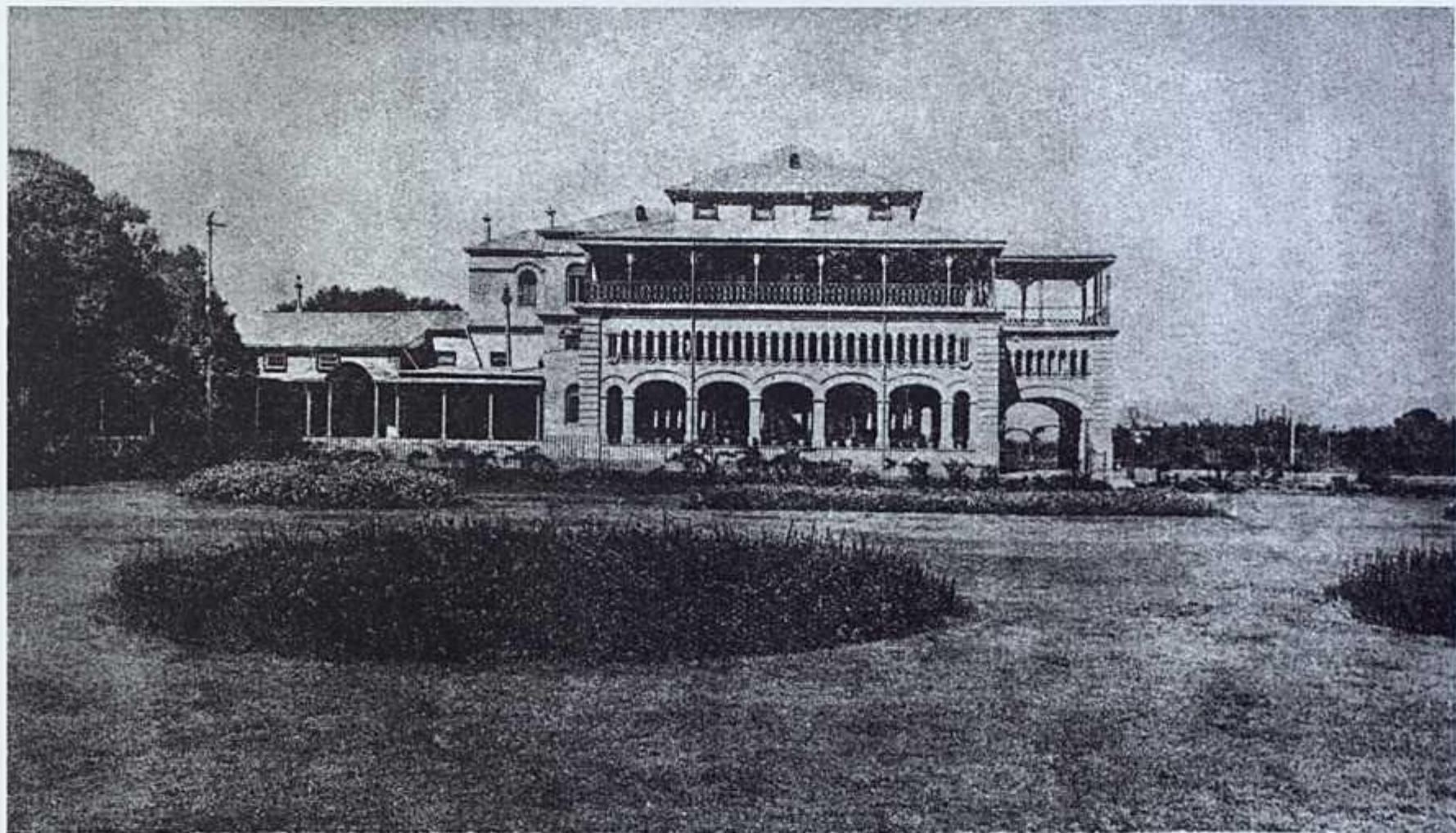
Hariciye Nezareti, Kabil

...

وزارت امور خارجہ، کابل

...

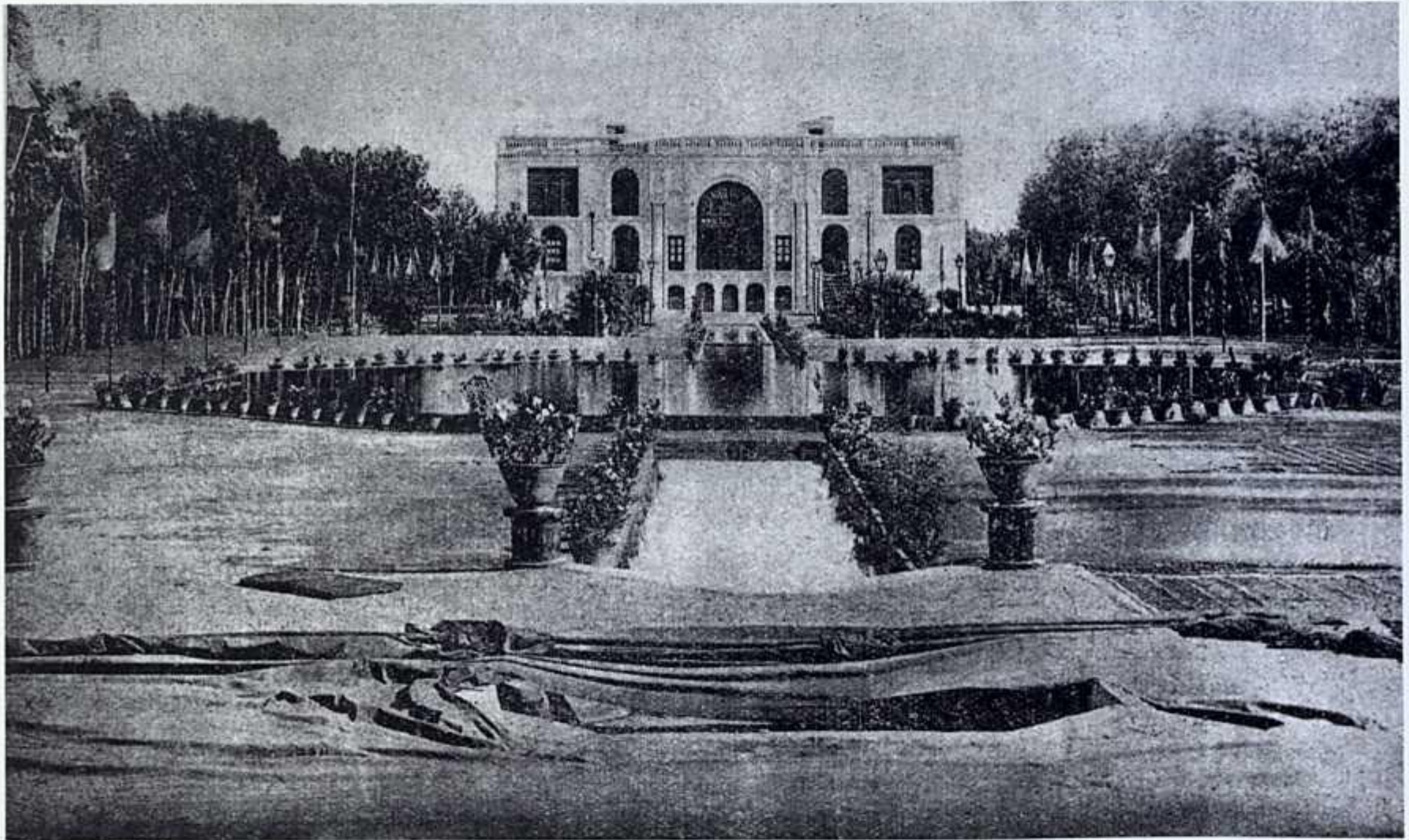
Ministry of Foreign Affairs, Kabul

Umur-ı Havaiye Dairesi, Kandahar

اداره امور هوایی، کندهار

Secretariat of the Airforce Affairs, Kandahar

انقره مورد استقبال قرار گرفت، در خلال این دیدار، خطاب به ترک‌ها گفت: «من دو چشم دارم. یکی از آن دو شامستید و دیگری مردم افغانستان» و بدین ترتیب برادری دو ملت را اعلان نمود. علاوه بر موافقتنامه دوستی ۱۹۲۱، در ۲۵ می ۱۹۲۸ نیز در انقره قرارداد صلح و دوستی به امضا رسید. در سال ۱۹۳۷ نیز عهدنامه صلح سعدآباد که افغانستان و ترکیه در میان کشورهای شرکت‌کننده قرار داشت، امضا شد.

تاکنون از آرشیف عکس مرکز تحقیقات تاریخ، هنر و فرهنگ اسلامی آلبومهای استانبول، ارضروم، مصر، بیت المقدس، دوستی ترکیه و جاپان، دوستی ترکیه و یمن و دوستی ترکیه و افغانستان منتشر شده و تماشایان برای نشر دیگر آلبومهای موضوعی ادامه دارد. در اینجا از وزارت امور خارجه جمهوری ترکیه به دلیل کلمه و تماشایی که برای طرح، برگزاری نمایشگاه و نشر کتابک ارائه کرده، از بھکاران عزیزم خانم زینب دوروکال، دکتر کولر دوغان آوریگ و اورخان چولاک که در برگزاری نمایشگاه و تهیه کتابک به مایاری رسانند پاسکزاری می‌کنم. داشتن نقش در تهیه این آلبوم یادگاری و نگار به دکن هر چه بهتر دوستی و برادری دو ملت ترک و افغان موجب افتخار و خوشنودی ماست.

دکتر خالد ارن { رئیس عمومی مرکز تحقیقات تاریخ، هنر و فرهنگ اسلامی "ایریکا"

حال پاشا توجه خود را به افغانستان معطوف کرده بود، تصمیم گرفت تا یک نمایندگی رسمی به کابل اعزام کند و در این راستا، عبدالرحمان صدیقی یک افغانی الاصل را در ۱۸ اکتبر ۱۹۲۰ به نمایندگی افغانستان منصوب نمود. عبدالرحمان یک بهنگام سفر به افغانستان علاوه بر اعتمادنامه، نامه مصطفی کمال پاشا به عنوان رئیس مجلس ملی کبیر ترکیه به امان اللخان را نیز به همراه داشت. از آن تاریخ هر دو رهبر، تحولات کشور دوست را از نزدیک دنبال کرده و در غم و شادی یکدیگر سهیم شدند.

آقایان یوسف کمال و رضا نور که به عنوان نمایندگان مجلس ملی کبیر ترکیه برای امضای قرارداد عازم روسیه شده بودند، با دیدار با محمد ولی خان رئیس هیئت نمایندگی افغانستان تایل خود برای عقد موافقتنامه دوستی میان دو کشور را نشان داده و در ۱۶ مارچ ۱۹۲۱ موافقتنامه دوستی حاوی ۱۰ ماده را به امضا رسانیدند. پس طی مراسم امضا که در ۱۲ اکتبر ۱۹۲۲ در کابل برگزار شد، این موافقتنامه از سوی امان اللخان امضا گردید و بدین ترتیب، افغانستان اولین دولتی شد که حکومت انقره را به رسمیت شناخت. سلطان احمد خان که بلافاصله پس از موافقتنامه به عنوان سفیر افغانستان در ترکیه تعیین شده بود، در ۲۱ فوروری ۱۹۲۱ به انقره رسید. پس از این حادثه که در انقره با سرور و شادی زیادی مورد استقبال قرار گرفت، مصطفی کمال پاشا در ۲۱ جون ۱۹۲۱ در مراسم گشایش سفارت افغانستان شرکت نمود. افغانستان اولین کشوری بود که نمایندگی دیپلماتیک خود را به انقره اعزام کرده بود. مصطفی کمال پاشا نیز متقابلاً، در مراسم افتتاحیه سفارت این کشور در انقره پرچم افغانستان را شصت و هفت روز آورد. پس از آغاز به کار سفیر افغانستان در انقره، حکومت انقره نیز در ۲۷ اکتبر ۱۹۲۱ فخرالدین پاشا، فرماندار مدینه را به عنوان سفیر ترکیه در افغانستان تعیین کرد. فخرالدین پاشا در ۲۵ جون ۱۹۲۲ در کابل از سوی امان اللخان طی مراسمی مورد استقبال قرار گرفت.

احمد خان سفیر افغانستان در ترکیه، به عنوان نمونه ای از احساس نزدیکی اش به ترکیه برای مشاهده تخریبات یونانی با در آفون و اطراف آن، در ۲۲ دسامبر ۱۹۲۲ به منطقه سفر نمود. امان اللخان، شاه افغانستان که از پیروزی ترکیه در جنگ آزادی خواهی ملی به اندازه ترکها خوشحال شده بود نیز بدین وسیله در ۱۰ اکتبر ۱۹۲۲ در قصر دلگشای کابل جشن پیروزی تحت عنوان جشن عثمانی ترتیب داد و در این مراسم ابتدا به زبان خود و سپس به زبان ترکی سخنرانی کرد. امان اللخان که با این سخنرانی حسن نیت خود به ترکیه را بر زبان جاری ساخت، بدون شک رهبریت یک کشور دوست را به اثبات رسانید.

امان اللخان، شاه افغانستان همچنین اولین رئیس دولتی است که برای شرکت در مراسم رسمی به انقره سفر کرده است. امان اللخان که در ۲۰ می ۱۹۲۸ طی مراسم باشکوهی در

سفر خود و همراهانش در این کشور را عکاسی نمود و در خلال مدت ماموریتش عکسهای زیادی که می توان از آنها به عنوان اسناد دوستی ترکیه و افغانستان نام برد به گلکسیون خود اضافه کرد.

بر اساس تفاهتنامه ای که در ۲۴ دسامبر ۲۰۱۰ میان ترکیه و افغانستان به امضای رسید از اول ماه مارچ ۲۰۱۱ که مصادف با نودمین سالگرد موافقتنامه دوستی ترکیه و افغانستان در اول مارچ ۱۹۲۱ در مسکو می باشد، اول ماه مارچ به عنوان روز دوستی افغان - ترک جشن گرفته خواهد شد. در این راستا قرار است نمایشگاهی تحت عنوان نمایشگاه دوستی افغان - ترک به روایت تصاویر تاریخی با استفاده از عکسهای آرشیف و به ویژه عکسهای تهیه شده از سوی فخرالدین پاشا برپا گردیده و یک کتابک منتشر شود. مرکز تحقیقات تاریخ، هنر و فرهنگ اسلامی با این نمایشگاه و کتابک قصد دارد اسناد دوستی افسانوی ترکیه و افغانستان در سالهای جنگ آزادی، بخش ملی را در معرض نمایش قرار دهد.

بدین وسیله از آرشیف عکس مرکز تحقیقات تاریخ، هنر و فرهنگ اسلامی حدود ۵۰۰ عکس از افغانستان برای نمایش در نمایشگاه دوستی افغان - ترک به روایت تصاویر تاریخی و نیز حدود ۶۰۰ عکس برای چاپ در کتابک انتخاب شده است. این عکس ها که تحت عنوان «روابط دیپلماتیک»، «میراث معماری» و «تصاویری از زندگی اجتماعی» دسته بندی شده، مناسبت ترکیه و افغانستان و نیز جغرافیای افغانستان از دید ترکیه را در معرض دید قرار خواهد داد.

این مناسبت دوستانه و حتی برادرانه میان ترکها و مردم افغانستان به گذشته های بسیار دور، یعنی به قرن دوم پیش از میلاد و حضور ترکهای ساکاد در سرزمین افغانستان بازمی گردد. شایان توجه است مولانا جلال الدین و ابن سینا که در بلخ، یکی از مراکز فرهنگ ترکی به دنیا آمده اند، سلطان محمود ابل غزنه و بسیاری از بنیانگذاران فرهنگ و تمدن ترکی - اسلامی هوای سرزمین افغانستان را تنفس کرده و هر کدام مدینت ترک را در محل زندگی خود به اوج رسانده اند. اگرچه سرزمینهای افغانستان و ترکیه از نظر مسافت دور از یکدیگر به نظر می رسند، ولی به دلیل پیوندهای برادری، ترکها در افغانستان و شهروندان افغانستان در ترکیه در کنار یکدیگر به زندگی خود ادامه داده و دوستی دو ملت، همواره زنده مانده است.

مصادف شدن جنگ آزادی، بخش این دولت که تاریخ مشترکی با هم دارند نیز جلوه جالبی از این سرنوشت است. پس از جنگ جهانی اول، افغانستان در نتیجه مبارزه با انگلیس، در تاریخ ۸ اکتبر ۱۹۱۹ بر اساس قرارداد اورالینسندی استقلال خود را بدست آورد و جمال پاشا از سوی ترکیه اولین مناسبت برابر قرار نمود. مصطفی کمال پاشا که با تملیقینهای

پیشگفتار

مرکز تحقیقات تاریخ، هنر و فرهنگ اسلامی (ایسکا)، موسسه‌ای بین‌دولته است که به «سازمان کنفرانس اسلامی» متشکل از ۵۷ کشور وابسته می‌باشد. این مرکز از بدو تاسیس خود در سال ۱۹۸۰، در تمامی زمینه‌های مربوط به فرهنگ و تمدن اسلامی به تحقیقات و نشر آثار پرداخته و در زمینه مدیریت اطلاعات و اسناد فعالیت‌های زیادی انجام داده است. مرکز تحقیقات تاریخ، هنر و فرهنگ اسلامی همچنین علاوه بر برگزاری گنگره‌ها، نمایشگاه‌ها، مسابقات بین‌المللی خوشنویسی، معماری و هنر خداتی مانند آرشیف و کتابخانه‌های تخصصی پیرامون تمدن اسلام و جهان اسلام نیز ارائه می‌کند که در میان این خدمات، آرشیف مرکز تحقیقات تاریخ، هنر و فرهنگ اسلامی نیز وجود دارد.

پایتخت عثمانی یکی از شهرهایی است که پس از کشف عکاسی مورد توجه فراوان قرار گرفت. در نتیجه علاقمندی به عکس در زمان عثمانی‌ها که در دوره سلطان عبدالحمید دوم به اوج خود رسید، یک آرشیف عکس در دبار ایجاد شد. در این گلسیون که حاوی حدود ۳۶ هزار عکس مربوط به سالهای ۱۸۵۰ تا ۱۹۱۶ بوده و بخش اصلی آرشیف مرکز تحقیقات تاریخ، هنر و فرهنگ اسلامی را تشکیل داده و به نام «آلبومهای سلطان عبدالحمید» معروف است، تصاویر تمامی جهان به ویژه جغرافیای عثمانی موجود می‌باشد.

در آرشیف این مرکز که طی سالها با اهدای عکس‌های مختلف به یک مجموعه غنی تبدیل گردیده، حدود ۷۰ هزار عکس در ۹۰ گلسیون موجود می‌باشد. آرشیف مرکز تحقیقات تاریخ، هنر و فرهنگ اسلامی با گردآوری گلسیونها، امروزه به عنوان یکی از آرشیف‌های عکس‌های تاریخی شناخته می‌شود. از آرشیف این مرکز که مورد استعاده محققین قرار گرفته و با برگزاری نمایشگاه‌ها در استانبول و خارج از ترکیه معرفی می‌شود، عکس‌هایی برای آلبوم‌های موضوعی انتخاب شده که می‌توان به: استانبول؛ محله‌های گذشته؛ از ضرورم با کر اور و عکس‌های باستانی؛ مصدر قرن نوزدهم به روایت تصویر؛ عکس‌های استانبول از آرشیف سلطان عبدالحمید دوم؛ بیت المقدس در دوران عثمانی؛ به روایت عکس‌ها؛ دوستی ترکیه و جاپان به روایت عکس‌های تاریخی؛ دوستی تاریخی ترکیه و یمن به روایت تصویر اشاره کرد. قرار است که در سال جاری آلبوم‌های برور و حرین منتشر گردد.

در میان گلسیون‌هایی که به آرشیف مرکز تحقیقات تاریخ، هنر و فرهنگ اسلامی اضافه شده، عکس‌های تهیه شده از سوی دکتر جنرال فخرالدین ترککان پاشا نیز قرار دارد. فخرالدین پاشا اولین دیپلمات ترکیه است که به عنوان سفیر به افغانستان فرستاده شده بود. او افسری است که به دلیل قهرمانی‌هایش در دفاع از مدینه در خلال جنگ جهانی اول معروف شد و به «ملع مدینه» شهرت یافت. فخرالدین پاشا در طول نامورت خود در مدینه، از منطقه حجاز عکس برداری نموده و از سال ۱۹۲۱ که به عنوان سفیر در افغانستان آغاز به کار کرد، روزهای

تقدیم

مناسبات میان ترکیه و افغانستان، روابطی است که ریشه در ژرفای تاریخ دارد. افغانستان نخستین کشوری است که حکومت ایجاد شده از طریق مجلس کبیر ملی ترکیه را به رسمیت شناخته و ترکیه نیز دومین کشوری است که استقلال افغانستان را به رسمیت شناخت. به تاریخ اول مارچ ۱۹۲۱ میان هیئت های افغان و ترک در مسکو، ترکیه استقلال افغانستان را به رسمیت شناخت و بدین ترتیب اتحاد معنوی که میان دو ملت برادر وجود داشت به یک توافق رسمی مبدل گردید. پس از امضای موافقتنامه دوستی افغان-ترک، در مراسم گشایش سفارت کبرای افغانستان در انقره به تاریخ ۱۰ جون ۱۹۲۱ روز جمعه، سیرق افغانستان شخصاً از طرف مصطفی کمال آتاترک در فراز سفارتخانه برافراشته شد که این نشان دهنده اهمیت او به افغانستان می باشد.

افغانستان و ترکیه که در طول تاریخ روابط دوستانه باهم داشته اند، در روزهای دشوار نیز یکدیگر خود را تنها نگذاشته اند. لگب هانی که افغانستان در جریان مبارزات ملی استقلال ترکیه انجام داده است دلیل برادری این دو ملت به شمار میرود. ترکیه نیز تا امروز با تمام امکانات دست داشته در کنار برادران افغانستانی خود قرار گرفته است. آرامی، ثبات، صلح و رفاه افغانستان را آرامی، ثبات، صلح و رفاه ترکیه تلقی نموده و به وسعت و تعمیق هرچه بیشتر روابط میان ترکیه و افغانستان اهمیت زیادی قایل می باشیم.

در فریاد همین اندیشه با بود که به مناسبت نودمین سالگرد موافقتنامه دوستی افغان-ترک که به تاریخ ۱ مارچ ۱۹۲۱ به امضا رسیده بود، روز اول مارچ را به عنوان روز دوستی افغان-ترک اعلام نمودیم. به مناسبت ۱ مارچ روز دوستی افغان-ترک که برای اولین بار اسامی از آن بحلیل بعمل می آید نایشگاهی تحت عنوان «دوستی افغان-ترک» به روایت تصاویر تاریخی «برگزینار خواهد کردید که در این نایشگاه تصاویر برگزیده شده از البومهای آرشیف مرکز تحقیقات تاریخ، هنر و فرهنگ اسلامی (اریکا، استانبول) گنجانیده شده است. اکثر این باعبارت از تصاویری اند که فخرالدین پاشا نخستین سفیر ترکیه شخصاً عکاسی کرده و یا توسط شخص دیگری عکس برداری نموده است. در این کتاب ۳۳ تصویر بشمول تصاویر موجود در نایشگاه وجود داشته که در حقیقت وثیقه دوستی افغان-ترک می باشند. بدینوسیله از دکتر خالد ارن رئیس عمومی (اریکا) به خاطر تهیه و ترتیب این البوم و سهم گیری شان در امر انتقال این میراث مشترک تاریخی برای نسل های جدیدمان ابراز سپاس و امتنان می نمایم.

کتابخانه نایشگاه برگزار شده مناسبت اول مارچ روز دوستی افغان - ترک
کابل، ۱-۷ مارچ ۲۰۱۱

دوستی افغان - ترک

به روایت تصاویر تاریخی

تصاویری برگزیده شده از آلبومهای آرشیف مرکز تحقیقات تاریخ، هنر و فرهنگ اسلامی (ایسکا) که در اوایل قرن ۲۰ عکس برداری شده است

مرکز تحقیقات تاریخ، هنر و فرهنگ اسلامی

به مشارکت وزارت امور خارجه جمهوری ترکیه

IRCICA

Yıldız Sarayı, Seyir Köşkü, Barbaros Bulvarı, Beşiktaş 34349 İstanbul, Türkiye

PHONE +90 212 259 1742 | FAX +90 212 258 4365

www.ircica.org | ircica@ircica.org

© IRCICA, ISTANBUL 2011

این کتاب، کتابخانه نایطهایی به نام «دوستی افغان-ترک» به روایت تصاویر تاریخی می باشد که به مناسبت اول مارچ روز دوستی ترک-افغان ترتیب یافته بود. این نایطخانه از مجموعه تصاویری تشکیل یافته است که در اوایل قرن ۲۰ عکس برداری شده و از آلبوم های آرشیف تصاویر مرکز تحقیقات تاریخ، هنر و فرهنگ اسلامی برگزیده شده اند.

دایرکتور پروژہ دکتور خالد انان
سکریٹریہ کان زینب دوروکال، دکتور کولر دوغان آوربک و اورخان جولاق

من محمد نور انبارلی muhammednur@gmail.com

Mega Basım mega.com.tr چاپ

دوستی افغان - ترک

بہ روایت تصاویر تاریخی